

Årsmelding for 2002

1. Innledning

Kulturvernets Fellesorganisasjon ble dannet 24. oktober 1994 ut fra et ønske om å styrke samarbeidet mellom de frivillige kulturvernorganisasjonene, og mellom offentlig forvaltning og disse organisasjonene. Arbeidsområdet omfatter både kulturminnevern, historie og museumsvirksomhet.

Kulturvernets Fellesorganisasjon skal arbeide for å styrke kulturvernets rolle i norsk samfunnsliv ved å

- ?? øke kjennskapen og interessen for historie og kulturvern
- ?? støtte arbeidet for registrering, innsamling, vern, bruk og formidling av kulturminner
- ?? bedre rammevilkårene for kulturvernet.

Kulturvernets Fellesorganisasjon er fellesorgan for medlemsorganisasjonene, samordner saker av felles interesse og fremmer slike saker for myndighetene. Videre rådgis og informeres medlemsorganisasjonene etter behov.

Vi har i 2002 fortsatt hatt en utstrakt kontakt med myndighetene, men har også videreført arbeidet med å utvikle kontakten med og mellom medlemsorganisasjonene.

2. Medlemmer

Kulturvernets Fellesorganisasjon hadde i 2002 følgende 17 medlemsorganisasjoner: DIS-Norge, HIFO - Den norske historiske forening, Forbundet KYSTEN, Landsforbundet av Motorhistoriske Kjøretøyklubber, Fortidsminneforeningen, Landslaget for Lokalhistorie, Landslaget for Lokalhistorie i Skolen, Landslaget for Lokal- og Privatarkiv, Norges Husflidslag, Norsk Folkeminnelag, Norsk Forening for Fartøyvern, Norsk Fyrhistorisk Forening, Norsk folkedraktforum, Norsk Skipsfartshistorisk Selskap, Norsk Jernbaneklubb, Rutebilhistorisk Forening og Norsk Slekthistorisk Forening. Disse organisasjonene har ved årets utgang til sammen rundt 180.000 medlemmer og 1.300 lokale- og regionale lag. Det har også i 2002 vært medlemsvekst i flere av våre medlemsorganisasjoner.

3. Årsmøteseminar og årsmøte

For første gang ble det arrangert seminar i forbindelse med ordinært årsmøte. Dette ble avholdt på Kronen Gaard hotell i Sandnes 12. – 14. april og det møtte i alt 23 deltakere fra 10 medlemsorganisasjoner. Første dag var det politiske foredrag ved statssekretær Andre Støylen i Miljøverndepartementet og politisk sekretær Gjermund Løyning i Kultur- og kirkedepartementet med etterfølgende diskusjon.

Lørdag var det ekskursion i veteranbuss til Tungenes fyr, kystkultursamlingen i Tananger og besøk hos Sandnes husflidslag i Borka mølle i Sandnes. Formålet med ekskursionen var blant annet å bli kjent med ulike sider ved frivillige kulturvernarbeid. Etter lunsj fikk vi besøk

av fylkesmann Tora Aasland, leder av kulturminneutvalget, som orienterte om kulturminneutvalgets utredning med etterfølgende diskusjon.

Søndag ble ordinært årsmøte avviklet med 17 stemmeberettigede representanter tilstede som representerte 9 medlemsorganisasjoner.

Ekspedisjonssjef Ann Elin Bratset i Miljøverndepartementet og generalsekretær Tron Wigeland Nilsen i Norges museumsforbund var tilstede ved deler av arrangementet.

4. Styret

Frem til årsmøtet i april hadde styret følgende sammensetning:

Johan Sigfred Helberg, leder (Fortidsminneforeningen)
Jan Solberg nestleder (DIS-Norge)
Bjørn Falck Russenes, medlem (Rutebilhistorisk Forening)
Gudmund Valderhaug, medlem (Landslaget for Lokal- og Privatarkiv)
Per Alsaker, medlem (Norsk Skipsfartshistorisk Selskap)
Anders Linnerud, medlem (Norsk Jernbaneklubb)
Birger Lindanger, medlem (Landslaget for Lokalhistorie)
Gudveig Henryette Aaby, varamedlem (Landslaget for Lokalhistorie i Skolen)
Jan H. Arntzen, varamedlem (Norsk Forening for Fartøyvern)

Etter årsmøtet har styret hatt følgende sammensetning:

Johan Sigfred Helberg, leder (Fortidsminneforeningen)
Jan Solberg, nestleder (DIS-Norge)
Bjørn Falck Russenes, medlem (Rutebilhistorisk Forening)
Anders Linnerud, medlem (Norsk Jernbaneklubb)
Birger Lindanger, medlem (Landslaget for Lokalhistorie)
Jan H. Arntzen, medlem (Norsk Forening for Fartøyvern)
Solveig Torgersen Grønder, medlem (Norges Husflidslag)
Gudveig H. Aaby, varamedlem (Landslaget for lokalhistorie i skolen)
Arnstein Brevik, varamedlem (Forbundet KYSTEN)

Det er avholdt styremøter 8. februar, 15.-16. juni, 18. oktober og 6. desember.

Ordningen med et **arbeidsutvalg** bestående av leder, nestleder og daglig leder ble videreført. Arbeidsutvalget (AU) har fullmakt til å gjøre vedtak i den løpende drift innenfor de strategiske planer, årlige virksomhetsplaner og andre prinsipielle retningslinjer styret har vedtatt, og i større saker hvor styret etter enkeltvedtak har delegert myndighet til AU. Styret ønsket ved dette å tydeliggjøre sterkere enn tidligere at styrets ansvar er de mer overordnede spørsmål, retningsvalg, strategiplaner etc, samt enkeltsaker som enten har elementer av slike valg i seg eller av andre årsaker fremstår som viktige. På denne måten ønsket styret å formalisere og styrke støtteapparatet rundt daglig leder, som vår eneste ansatte. AU har dels hatt faste, ukentlige telefonmøter eller arbeidet pr. e-post.

Styremøtet 15.-16. juni var et **styreseminar** som ble avholdt i Trondheim. Hensikten var å styrke kontakten mellom styremedlemmene og dermed også styret som kollegium, gi styremedlemmene økt kjennskap til hverandres organisasjoner, samt å skape mulighet for å behandle temaer mer inngående enn det er mulig på ordinære styremøter. Det er andre gang at det blir avholdt et slikt seminar og ble denne gangen holdt som første møte for det nye styret. Samlingen evaluerte årsmøte, diskuterte strategi, høringsuttalelse til kulturminneutvalgets utredning, fokuserte på styrets arbeidsform og virksomhetsplan for styreperioden. Som ledd i arbeidet med å skape kontakt og forståelse mellom medlems-

organisasjonene, ble ordningen med å fordele blant dets medlemmer ansvaret for å holde kontakten med alle medlemsorganisasjonene videreført.

Det har totalt vært oppe 27 saksposter i løpet av året. AUs mer utviklede arbeidsform har ført til at styret har behandlet færre saksposter enn tidligere år, noe som også var intensjonen.

Blant de saker styret har hatt til behandling har vært:

- ?? Høringssaker og politisk arbeid (ref pkt 9 og 10)
- ?? Overføring av forvaltningsmyndighet på kulturminneområdet til kommunesektoren
- ?? Politisk arbeid for å bedre rammebetingelsene for det frivillige kulturvernet, herunder mva-refusjon, skattefrie gaver og anledning til å avholde lotterier
- ?? Kulturminneutvalgets utredning
- ?? Internasjonalt samarbeid
- ?? Utvikling av nye websider
- ?? Statsbudsjett 2003
- ?? Planer, budsjett og regnskap

5. Valgkomité og revisor

Frem til årsmøtet i april hadde valgkomiteen følgende sammensetning:

Anders Kirkhusmo, leder (Landslaget for Lokalhistorie)
Anette Solberg Andresen, medlem (Norges Husflidslag)
Per-Erik Carlson, medlem (Landsforbundet av Motorhistoriske Kjøretøyklubber)

Etter årsmøtet har valgkomiteen hatt følgende sammensetning:

Anders Kirkhusmo, leder (Landslaget for Lokalhistorie)
Anette Solberg Andresen, medlem (Norges Husflidslag)
Erik Henning Edvardsen, medlem (Norsk Folkeminnelag)

Revisor har vært Revisjon 1 Nor AS statsautoriserte revisorer (tidl. Thore Wilhelmsen AS).
Revisor ble gjenvalgt på årsmøtet.

6. Sekretariat

Pål Giørtz har hele året vært ansatt som daglig leder i hel stilling. I tillegg har Unni Blegen Walhovd vært ansatt i 60% stilling i sekretariatet til Den norske kulturminnedagen. Det har ikke vært andre ansatte eller benyttet timehjelp utover engasjert ekstern faglig assistanse til utvikling av de nye websidene og noe regnskapshjelp. Det at vi har midler til kun én ansatt til å ivareta våre fellesfunksjoner er den viktigste rammebetingelsen for vårt aktivitetsnivå. Dette gjør oss relativt sårbare.

Det er foretatt en fullstendig oppgradering av våre websider, med tre etterfølgende oppdateringer. For øvrig er det foretatt en liten oppgradering av sekretariatets IT-kapasitet når det gjelder programvare. Det har vært foretatt kun beskjedne investeringer i 2002.

Kulturvernets Fellesorganisasjon leier kontorer i Stortingsgaten 12 i Oslo i kontorfellesskap med Norsk Forening for Fartøyvern og Den norske kulturminnedagen. Sekretariatet dekker en del administrative gjøremål for Kulturminnedagen, blant annet regnskapsførsel.

Arbeidsmiljøet er godt og det har kun vært fire dagers sykefravær (rundt 1%) i 2002. Organisasjonens virksomhet forurenser ikke det ytre miljøet.

7. Økonomi

Etter søknader til Kulturdepartementet v/Norsk museumsutvikling og Miljøverndepartementet om kr 550.000 i driftsstøtte fra hvert departement, ble Kulturvernets Fellesorganisasjon tildelt henholdsvis kr 218.000 og kr 509.900. I tillegg kommer kontingentinntekter på i underkant av kr 71.000 og at vi fikk refundert kr 11.384 av de merutgifter endringer av merverdiavgiften pr 1.7.2001 påførte oss i perioden 1.7.2001 – 30.6.2002. Merutgifter for 2. halvår 2002 blir refundert i 2003.

Årets resultat er på kr 22.778. Dette er høyere enn planlagt, noe som skyldes mva-refusjonen, noe lavere utgifter tilknyttet styret, høyt rentenivå, forsiktige investeringer, samt at vi har lykket å utføre en del aktiviteter rimeligere enn antatt. Det var et økonomisk løft å avvikle årsmøte som et internatseminar over en helg.

Vi har en relativt solid og oversiktlig økonomi, så lenge driftsstøtten blir opprettholdt. Det er en målsetting å ha en egenkapital som kan sikre seks måneders drift. Etter styrets vurdering er forutsetningene for videre drift til stede. Årsregnskapet for 2002 er satt opp under denne forutsetning.

Det vises for øvrig til regnskapet.

8. Representasjon

Nasjonalkomiteen for Den norske kulturminnedagen

Trond Torgvær (Forbundet KYSTEN) og Anette Solberg Andresen (Norsk Husflidslag) representerer Kulturvernets Fellesorganisasjon i nasjonalkomiteen. De er oppnevnt av Miljøverndepartementet for perioden 2000-2003.

Rådgivende arbeidsgruppe for overføring av mer forvaltningsansvar til kommunesektoren

Daglig leder har sittet i en rådgivende arbeidsgruppe for Miljøverndepartementet. Gruppen har gitt innspill til både prosess, forutsetninger og innhold i en eventuell overføring av mer myndighet av kulturmineforvaltningen til kommunesektoren. Arbeidsgruppen ble opprettet i 2001 og hadde et avsluttende møte i 2002.

NIKU-prosjekt: Barn, unge og kulturminner – kunnskap og engasjement

Daglig leder har sittet i ressursgruppen. Denne har hatt fire møter og ellers arbeidet pr. telefon og e-post.

Nordiska Förbundet för Hembygdsarbete och Lokalkultur

Leder er styremedlem og daglig leder er vara for ham. Leder deltok på styremøte og årsmøte i Stockholm 5. mars.

FRISAMs kontaktforum

Daglig leder har møtt i Frivillighetens samarbeidsorgans kontaktforum møter 13. mars og 10. oktober. Daglig leder ble oppnevnt i FRISAMs arbeidsgruppe som arbeider med forslag til en mer hensiktsmessig permanent ordning for mva-kompensasjon for frivillige organisasjoner. Denne arbeidsgruppen hadde i 2002 møter 20. november og 18. desember.

Medlemsorganisasjonenes årsmøter

Leder deltok ved Rutebilhistorisk Forenings årsmøte 9. – 12. mai på Orkanger.

Annen representasjon

Leder deltok på konferanse i regi av Norges museumsforbund 8. februar vedrørende oppfølging av ABM-meldingen.

Daglig leder deltok på årsmøtet i Aust-Agder kulturvernråd 25. april i Arendal.

Daglig leder har møtt på møter 19. juni og 15. oktober i Norsk Kulturforum, hvor ny fordeling av tippemidler og forslag til statsbudsjett 2003 for Kultur- og kirke departementet ble diskutert.

Leder og daglig leder representerte Kulturvernets Fellesorganisasjon ved Norges museumsforbunds landsmøte i Bergen 12. – 14. september.

Leder og daglig leder deltok ved seminar (16.-17. september) og ekskursjon til EUs organer i Brussel (28. september – 2. oktober). Formålet var å utvikle kompetanse i EUs politiske beslutningsprosesser, EU som premissleverandør til norske politiske beslutninger og hvordan frivillige organisasjoner kan forholde seg til dette.

Leder og daglig leder har deltatt ved medlemsmøter i Forum for kultur- og næringsliv. Leder deltok på årsmøtet 16. oktober i Oslo.

Daglig leder deltok på møte 21. oktober arrangert av Idebanken og Miljøheimevernet/Grønn hverdag og andre organisasjoner vedrørende Nasjonal agenda21.

Daglig leder deltok på kulturminnekonferanse i Sarpsborg 21. november.

Leder representerte Kulturvernets Fellesorganisasjon ved den offisielle markeringen av Miljøverndepartementets 30 års jubileum 28. november.

9. Kontakt med myndigheter

Kulturvernets Fellesorganisasjon er i stadig kontakt med ulike offentlige myndigheter, både av formell og uformell art. Følgende er noen av de formelle kontaktene i 2002:

På bakgrunn av et seminar i Utenriksdepartementet 13. desember året før, hadde vi et møte med Riksantikvaren og Miljøverndepartementet 2. januar. 9. januar skrev vi til Utenriksdepartementet og pekte på at i det da foreliggende utkast til nasjonal strategi for bærekraftig utvikling manglet perspektiver omkring kulturminnenes rolle i et bærekraftig perspektiv. Vi var langt mer fornøyd med det endelige dokumentet, som ble av Regjeringen presentert på toppmøtet i Johannesburg i august. Her kommer kulturminnenes rolle i et bærekraftig perspektiv langt klarere frem.

19. mars deltok vi i Frivillighetens samarbeidsorgans (FRISAM) kontaktforum hvor vi diskuterte med statssekretær Knut Arne Hareide i Finansdepartementet prinsipper og forutsetninger for kompensasjonsordninger for de merutgifter de frivillige organisasjonene fikk som følge av omlegging av merverdiavgift pr 1.7.2001. Vi finner den ordningen Finansdepartementet bestemte både byråkratisk og dyr, og vi er aktivt inne i arbeidet for en bedre, fremtidig ordning. Dette arbeidet blir videreført i 2003. Til sammen 9 av våre medlemsorganisasjoner har søkt og fått samlet refundert kr 691 924. Med vårt og Kulturminnedagens refusjonsbeløp, har det frivillige kulturvernet fått refundert til sammen kr 717 392.

3. april skrev vi til Miljøverndepartementet og støttet forslaget om nedleggelse av Statens kulturminneråd. Dette ble senere gjort gjennom en lovendring av kulturminneloven.

6. mai deltok daglig leder på det årlige kontaktmøtet i Norsk museumsutvikling (NMU). Til dette møtet var invitert de organisasjoner som får driftsstøtte fra Kulturdepartementet delegert gjennom NMU. Møtet er til gjensidig informasjon og diskusjon, både av faglig og administrativ art. Fungerende direktør Harald Mehus redegjorde på møtet for prosessene så langt for opprettelse av det nye forvaltningsorganet ABM-utvikling, hvor Jon Birger Østby er utnevnt som direktør.

28. mai skrev vi til Miljøverndepartementet vedrørende opprettelse av Norsk kulturminnefond hvor vi blant annet foreslår en grundig behandling, f.eks. gjennom en stortingsproposisjon, fondets mandat, styresammensetning, beslutningsmyndighet/-prosesser. Vi la vekt på at fondet bør ta sikte på å fange opp bredden av kulturvernarbeidet i Norge og ivareta et integrert syn mht forholdet mellom materielle og immaterielle kulturminner. Departementet svarte i brev av 1. juli hvor det blant annet signaliseres ytterligere dialog før vedtak fattes.

7. juni skrev vi til Miljøverndepartementet vedrørende forslag om endelig fredning av Kongsberg Sølvverk. I brevet støttet vi forslaget, men beklaget at det ikke forelå noen finansiering av den foreslåtte skjøtselsplanen og at dette arbeidet ikke må svekke Riksantikvarens ressurser.

28. juni avga vi en fylldig høringsuttalelse til Miljøverndepartementet i anledning av NOU2002:1 Fortid former framtid – Utfordringer i en ny kulturminnepolitikk. På bakgrunn av medlemsorganisasjonenes fokus på tema innenfor deres hovedarbeidsområder, konsentrerte vi oss om overordnede, prinsipielle problemstillinger, blant annet behov for en overordnet og tydelig visjon for kulturminnepolitikken, bredden i kulturvernarbeidet, behov for et bedre overordnet politisk og forvaltningsmessig grep, mer helhetlig tenkning bak kanalisering av økonomiske rammer og begrepspresiseringer.

19. og 20. august deltok daglig leder på et arbeidsseminar arrangert av Kultur- og Kirkedepartementet og Utdannings- og forskningsdepartementet om Den kulturelle skolesekken. I tillegg deltok May Kath. Ellingsen Lund fra Landslaget for lokalhistorie i skolen fra våre medlemsorganisasjoner. Vi fikk gjennom denne deltakelsen anledning til å påvirke hva denne "skolesekken" kan inneholde og hvordan dette arbeidet bør gripes an. Vi har nå sikret at kulturvern/kulturarv er et likestilt tema med de øvrige; musikk, scenekunst, billedkunst/kunsthåndverk og litteratur.

24. oktober møtte vi Stortingets energi- og miljøkomite i forbindelse med komiteens arbeid med forslag til statsbudsjett 2003. Vi leverte og presenterte et skriv hvor vi tok opp det uheldige i Riksantikvarens adgang til fritt å omdisponere blant midler til vedlikehold av kulturminner, samt at vi ba komiteen forutsette at Norsk kulturminnefond får tilført ytterligere midler i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett til våren. Særlig på det siste punktet fikk vi støtte i komiteen.

10. Formelle høringsuttalelser

Kulturvernets Fellesorganisasjon har avgitt formelle høringsuttalelser om

- ?? Nasjonal strategi for bærekraftig utvikling i brev av 9. januar til Utenriksdepartementet
- ?? Forslag til endring i lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 24 om Statens kulturminneråd i brev av 3. april til Miljøverndepartementet;
- ?? Innspill til opprettelse av Norsk kulturminnefond, i brev av 28. mai til Miljøverndepartementet;
- ?? Fredning av Kongsberg Sølvverk, i brev av 7. juni til Miljøverndepartementet.
- ?? NOU 2002:1 Fortid former framtid – utfordringer i en ny kulturminnepolitikk, i brev av 28. juni 2002 til Miljøverndepartementet.
- ?? Nasjonal agenda 21, i brev av 6. november til Finansdepartementet

11. Den norske kulturminnedagen

Kulturvernets Fellesorganisasjon har sekretariatsansvaret for Den norske kulturminnedagen. Nasjonalkomiteen kulturminnedagen har instruksjonsmyndighet, er premissleverandør og økonomisk ansvarlig for arbeidet. Vi har to representanter (ref pkt 8) i komiteen. Sekretariatsansvaret medfører imidlertid en del administrative oppgaver for daglig leder.

12. Medlemsinformasjon

I 2002 ble det utgitt 5 medlemsinformasjoner. Dette er tre færre enn i 2001, noe som skyldes at disse sendes ut i etterkant av årsmøte og styremøtene. Medlemsinformasjonene vil bli videreført i 2003.

I tillegg er det blant annet sendt brev av orienterende art til medlemsorganisasjonene:

- ?? Brev av 5. mars om høring av Kulturminneutvalgets utredning og regionale møter;
- ?? Brev av 15. mars om Norsk kulturminnefond (skrevet av Kristen Grieg Bjerke, Fortidsminneforeningen);
- ?? Tre brev av 16. januar, 16. august og 2. september om søknad om mva-kompensasjon.

I tillegg har daglig leder veiledet og gitt råd til flere medlemsorganisasjoner både innenfor administrative og politiske spørsmål, særlig i forbindelse med søknad om mva-kompensasjon.

Det har ved ujevne mellomrom vært avholdt møter mellom de daglige lederne i de medlemsorganisasjonene som har ansatt personale.

På våre websider er det blant annet peker til de medlemsorganisasjonene som har egne websider. For de uten egne websider er det utarbeidet egne informasjonssider.

13. Internasjonalt samarbeid

Kulturvernets Fellesorganisasjon er medlem av nettverket "European Network for the Voluntary Arts" i samarbeid med paraplyorganisasjonene Voluntary Arts Network og Amatörkulturens Samrådsgrupp. Vi har ikke deltatt i møter i nettverket i 2002.

Kulturvernets Fellesorganisasjon er medlem av Nordiska Förbundet för Hembygdsarbete och Lokalkultur. I løpet av året har det vært avholdt årsmøte og et styremøte, hvor vi også har deltatt (se pkt 8 Representasjon).

Oslo, 14. februar 2003

Johan S. Helberg

Jan Solberg

Bjørn Falck Russenes

Anders Linnerud

Birger Lindanger

Jan H. Arntzen

Solveig T. Grinder

Gudveig H. Aaby

Arnstein Brevik

Pål Giørtz